

Radnik.rs

Javna rasprava o Zakonu o agencijskom zapošljavanju

Šta su tražili predstavnici poslodavaca, a šta predstavnici sindikati na javnoj raspravi o Zakonu o agencijskom zapošljavanju?

Link: <http://radnik.rs/2018/12/javna-rasprava-o-zakonu-o-agencijskom-zaposljavanju/>

NZS: Za godinu dana otvoreno 47.000 novih radnih mesta

Direktor NSZ Zoran Martinović kaže da je u Srbiji postignuta dosad najniža stopa nezaposlenosti i da je za godinu otvoreno 47.000 novih radnih mesta.

Prema statistici, stopa nezaposlenosti u Srbiji nastavila je pad i sa 14,8 odsto na početku godine pala je na 11,3 odsto na kraju trećeg tromesečja.

Martinović je za RTS istakao da je cilj jednocifreni broj.

Kako je naveo, na rast zaposlenosti uticalo je povećanje privrednih aktivnosti, broj stranih investitora koji dolaze u Srbiju, kao i bolji uslovi za poslovanje i za domaće i za strane investitore.

"Mi očekujemo da se približimo evropskom proseku kada je u pitanju stopa nezaposlenosti i da budemo na jednocifrenom broju.

Bitno je da se ne vraćamo u prošlost kada je stopa nezaposlenosti bila veća od 20 odsto i zaista se približavamo cilju "a to je jednocifren broj", rekao je Martinović.

Statistike pokazuju da se u ovoj godini najviše zapošljavalo u prerađivačkoj industriji, sektor usluga, trgovine, ugostiteljstva i turizma.

Kada se govori o traženim zanimanjima na tržištu rada, najviše dominira inženjerstvo u oblastima informaciono-komunikacionih tehnologija, gradjevine i mašinstva. "Traženi zanati na tržištu rada su zavarivači, bravari, kuvari, pekari, a u poslednje vreme se sve više traže i vozači", rekao je direktor NSZ.

Migracije u našoj zemlji su i dalje prisutne i demografska slika je negativna, rekao je Martinović i dodao da su broj radnih mesta i bolji uslovi zapošljavanja stvorili bolju sliku na tržištu rada.

Prema evidenciji NSZ više od 6.000 osoba sa invaliditetom se zaposlilo u ovoj godini.

"Više od 9.000 osoba je uključeno u mere aktivne politike zapošljavanja", rekao je Martinović te podsetio na akciju Ministarstva za rad pod sloganom "Jednaki", zahvaljujući kojoj se skreće pažnja na položaj osoba sa invaliditetom kako bi im se omogućio ravnopravan i jednak tretman.

Ministarstvo je za ovu godinu dalo oko 700 miliona dinara za poboljšanje položaja osoba sa invaliditetom, dodao je Martinović.

KZK odobrila "Al Dahri" kupovinu PKB-a

Komisija za zaštitu konkurencije Srbije odobrila je kompaniji "Al Dahra Agriculture" iz UAE da kupi Poljoprivrednu korporaciju Beograd (PKB) i njena tri zavisna preduzeća

Komisija za zaštitu konkurencije Srbije odobrila je kompaniji "Al Dahra Agriculture" iz Ujedinjenih Arapskih Emirata da kupi Poljoprivrednu korporaciju Beograd (PKB) i njena tri zavisna preduzeća - Eko lab, PKB Agroekonomik i Veterinarska stanica PKB.

Kako se navodi na sajtu Komisije, prilikom ispitivanja efekata prijavljene koncentracije na konkurenciju, Komisija je, na osnovu dostupnih podataka i podataka koje joj je dostavio podnosilac prijave, ocenila da koncentracija neće narušiti konkurenciju u Srbiji.

"Imajući u vidu da je podnosilac prijave aktivan samo na jednom relevantnom tržištu proizvoda u Srbiji - tržištu proizvodnje i prodaje jabuka, Komisija zaključuje da između učesnika u koncentraciji postoji neznatno horizontalno preklapanje u poslovanju. Prema podacima podnosioca prijave, njegovo učešće na tržištu proizvodnje i prodaje jabuka iznosi oko 5 do 10 procenata, a Agroekonomika od oko nula do pet procenata".

PKB-ova nepokretna imovina prodana je u oktobru ove godine "Al Dahri" za oko 105 miliona evra, a ova kompanija je najavila da će u naredne tri godine investirati 30 miliona evra u PKB.

Prioritet manja nezaposlenost i veće plate

Ministar finansija Srbije Siniša Mali kaže da će prioriteti u narednom periodu biti dalji pad nezaposlenosti, koja je sada na istorijskom minimumu i iznosi 11,3 odsto, ali i povećanje plata u Srbiji

Ministar finansija Srbije Siniša Mali kaže da će prioriteta u narednom periodu biti dalji pad nezaposlenosti, koja je sada na istorijskom minimumu i iznosi 11,3 odsto, ali i povećanje plata u Srbiji.

"Plate su i dalje niske, ali idemo ka tome da one rastu", rekao je Mali na sednici Skupštine Srbije i dodao da u tom smislu ohrabruju investicije poput one u Zrenjaninu (Eseks) gde će neto plata iznositi 90.000 dinara.

On je podsetio da su u predlogu budžeta za 2019. godinu predviđena sredstva za povećanje plata u javnom sektoru, kao i za povećanje penzija, navodeći da će i minimalna cena rada od 1. januara biti veća.

Mali je rekao da plate iz godine u godinu rastu i da je prosek u prvih osam, devet meseci bio 420,7 evra i ukazao da je prošle godine prosečna plata bila 394 evra, a godinu dana ranije 374 evra.

"Polako se plate u Srbiji podižu. Nismo zadovoljni, ali nam je prioritetni cilj da smanjimo nezaposlenost i povećamo plate", rekao je ministar.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, nezaposlenost u Srbiji i trećem kvartalu iznosila je 11,3 odsto, dok je stopa zaposlenosti u istom periodu iznosila 49,2 odsto, a u poslednje četiri godine zaposleno je 370.000 ljudi, rekao je Mali.

"To je sjajna vest i obaveza da nastavimo istim tempom", dodao je Mali.

Navodeći da su najveće stope zaposlenosti zabeležene u Šumadiji, zapadnoj Srbiji i beogradskom regionu, Mali je rekao da je Vladi Srbije svaki deo zemlje važan i da će najavljena investicija u RTB Bor od 1,5 milijardi dolara promeniti istok Srbije.

Ministar je najavio da će se u tom delu zemlje raditi na poboljšanju infrastrukture i dodao da se očekuje velika promena - da istok ponovo bude lokomotiva razvoja Srbije.

Danas

Najniža plata prosvetnih radnika biće 54.000 dinara

Od optimističnih 67.500 dinara, preko obećanih 57.000, stiglo se do računice da će nastavnici od naredne godine imati početnu platu od oko 54.000 dinara.

Šestomesečni rad na uvođenju platnih grupa i razreda okončan je odlukom vlade da njihovu primenu odloži do 2020. godine i odlukom sindikata da ponovo uđu u štrajk.

Iako se od platnih razreda očekivalo da uspostave pravedniji sistem raspodele novca iz državne kase, ali i da drastičnije

poboljšaju materijalni položaj zaposlenih u obrazovanju, pojedini sindikati tvrde da se to ne bi desilo, piše Danas.

Najpre jer platni razredi nisu urađeni za ceo javni sektor već samo za prosvetu, zdravstvo, kulturu, socijalu i zaposlene u sportu, dok su van toga ostali vojska, policija, pravosuđe, javna preduzeća. Drugo pitanje je da li su, onako kako su predloženi, bili dobri, ako se 16 platnih razreda nalazi ispod minimalne zarade, a nastavnici su svrstani u tri različite platne grupe.

Kako objašnjavaju u Nezavisnom sindikatu prosvetnih radnika Vojvodine, trenutna osnovica za obračun plata je 2.871 dinar neto. Nastavnik sa sedmim stepenom ima koeficijent 17,32, što znači da njegova početna plata sa 100 odsto radnog angažovanja iznosi 49.725 dinara.

U obrazovnom sistemu je trenutno oko 18.000 zaposlenih sa šestim stepenom stručnosti i njihova prosečna zarada iznosi 42.720 dinara.

Na tu platu dodaje se radni staž od 0,4 odsto po godini rada u obrazovanju, pa fakultetski obrazovan nastavnik sa punom normom i deset godina staža prima nešto preko 51.500 dinara, a onaj sa završenom višom školom 44.420 dinara. Dodatnih četiri odsto se dobija za razredno starešinstvo.

Nova osnovica, uvećana za devet odsto, iznosiće 3.130 dinara, pa će nastavnik sa sedmim stepenom stručnosti imati početnu platu 54.200 dinara, a sa šestim 46.500 dinara.

S druge strane, zaposleni u školama od prvog do četvrtog stepena stručnosti mogu da računaju samo na minimalni lični dohodak, koji će zbog povećanja cene rada od 1. januara 2019. iznositi nešto preko 27.000 dinara.

BIĆE POSLA ZA RADNIKE SVIH ZANIMANJA Od naredne godine stupa na snagu novi zakon: Srbi će u ovoj zemlji moći lakše da nađu posao i zarade i do 5.000 evra mesečno

Pored vize za traženje posla na šest meseci, koju će uskoro izdavati nemački konzulat, državljani Srbije imaće pravo i na rad od 10 sati nedeljno

Nemačkoj je potrebno više od milion radnika, a po novom nemačkom Zakonu o useljavanju radnika, koji će u toj zemlji stupiti na snagu od naredne godine, radnicima iz Srbije, i to svih zanimanja, a ne samo deficitarnih poput doktora i negovatelja,

biće olakšano da pronađu posao, u ovoj, za mnoge obećanoj, zemlji.

Viza na šest meseci koju će uskoro izdavati nemački konzulat u Srbiji, omogućiće onima koji žele da rade u Nemačkoj da najpre pola godine traže posao u toj zemlji. Drugim rečima, naši ljudi neće kao što je ranije bio slučaj morati prvo da obezbede poslodavca i radnu dozvolu da bi uopšte mogli da dobiju vizu.

Kako pišu nemački mediji, nacrt ovog zakona će se u Vladi naći 19. decembra, a očekuje se da bi mogao da stupi na snagu pre proleća naredne godine.

Novi zakon će ukinuti sva dosadašnja ograničenja, a u Nemačkoj će moći da dobije posao svako ko uspe da nađe poslodavca, bez obzira na zanimanje. Prema ovom zakonu, ukidaju se dosadašnje odredbe o tome da prednost pri zapošljavanju imaju državljani Nemačke, kao i državljani EU. Takođe, biće moguće dobiti dozvolu za boravak u slučaju da radnik želi da se dokvalifikuje u Nemačkoj.

Onaj ko planira da radi u Nemačkoj već sada može da pošalje diplomu na nostrifikaciju.

To se odnosi na sva zanimanja, kaže za „Alo!“ Kadrija Mehmedović, predsednik Udruženja „Reintegracija“ i direktor škole nemačkog jezika.

- Dokumenta za nostrifikaciju se šalju poštom u centre za nostrifikaciju u republikama u koje želite da odete, a nemačke službe će vam odgovoriti najkasnije za četiri nedelje. Nekome će priznati diplomu, nekima će reći da moraju šest meseci da volontiraju ili polažu neku razliku predmeta. Onda je na potezu poslodavac iz Nemačke - da li će to da finansira, ili morate sami. Služba za nostrifikaciju će takođe odrediti koji nivo nemačkog jezika vam je potreban – sertifikat ili osnovno znanje. Nakon ove procedure, faktički znate na čemu ste - objašnjava Mehmedović.

On pojašnjava da po dobijanju odgovora, u nemačkom konzulatu ćete dobiti vizu za traženje posla na šest meseci i to bez čekanja.

- Ne samo što dobijate vizu za traženje posla već vam imate i pravo na rad - 10 sati nedeljno. To bi mogao da bude probni rad sa poslodavcem i način da pokrijete sebi troškove, a ugovor i sve ostalo što se tiče posla završava se u Nemačkoj. Novi zakon je posebno povoljan za one bez radnog iskustva jer mogu da se doškoluju, obave potrebnu praksu u Nemačkoj, a zatim nostrifikuju diploma - ističe naš sagovornik.

Podsetimo, dosad se čitava procedura odvijala preko ambasade - predaja dokumenata, pa ih oni dalje proslede službama za radnu dozvolu, boravišnu vizu, nostrifikaciju diplome i drugo. A poslodavci iz Nemačke su odustajali od potpisivanja ugovora jer nisu znali kada će dobiti radnika zbog čekanja na radnu dozvolu i posebno dugog čekanja na ulaznu vizu. Stupanjem na snagu novog zakona, odlazak će biti daleko jednostavniji.

Koji nivo jezika vam je potreban

Minimalni nivo znanja sa kojim možete raditi u Nemačkoj je A2, ali samo ako se bavite zanimanjem koje je tamo izuzetno deficitarno. Međutim, mnogo je češći zahtev poznavanja B1 ili B2 nivoa. A nivo podrazumeva elementarnu upotrebu jezika, dok kategorija B podrazumeva mogućnost iznošenja stavova i saopštavanje svojih iskustava i doživljaja. Recimo, nemedicinskim zanimanjima je potreban nivo - A2 - B1, za negovatelja B1, medicinsku sestru tehničara B2, dok je za lekara specijalistu potreban C1 nivo.

Čuvajte se prevaranata!

Ukoliko želite da odete u inostranstvo, a potreban vam je posrednik, odnosno agencija, proverite najpre spisak agencija za zapošljavanje kojima je izdata dozvola za rad, a koji se nalazi na sajtu Nacionalne službe za zapošljavanje, kako ne biste bili prevareni.

Zanimanje Plate u evrima (bruto)

Medicinski tehničari 3.000

Lekari 4.000 - 5.000

Negovatelji 1.500-2.200

Vozači 3.000

Električari 2.000 - 3.000

Kuvari od 2.000

Mehatroničari 3.000

Fasaderi 2.000-2.300

Mesečni troškovi života u Nemačkoj (u evrima)

Stanarina 400-800

Vrtić 150-400

Gradski prevoz 80

Hrana 400-800

Internet 35-50

Struja, grejanje od 100

Smenjena 23 odgovorna u EPS-u i EPS Distribuciji

Direktor EPS-a Milorad Grčić kaznio je 23 zaposlenih zbog propusta u radu čije su posledice i pad Srbije na Doing business listi Svetske banke, kao i višekratni prekidi u snabdevanju električnom energijom u beogradskim naseljima Kotež i Krnjača.

Istraga unutrašnje kontrole u saradnji sa kolegama iz ODS EPS distribucije pokazala je da su pojedini zaposleni odgovorni za kršenje procedura za izdavanje dozvola za priključenje na elektro mrežu i kašnjenje u izdavanju dozvola zbog čega je Srbija, između ostalog dobila nižu ocenu Svetske banke. Pojedini su umešani i u korupciju i protiv njih su podnete krivične prijave, a deo zaposlenih

kažnjen je zbog loših rezultata u smanjenu gubitaka i krađe električne energije.

Na osnovu rezultata istrage Nadzornom odboru JP EPS predloženo je da se smene Ljubiša Krunić, direktor ED Centar Beograd, Dragan Jeknić, direktor ED Banovo Brdo, Ivan Ilić, direktor ED Zemun, Nenad Milošević, direktor ogranka Niš, Goran Nikolić, direktor ogranka Vranje, Stevica Cigulov, direktor ogranka Zrenjanin i Borko Golubović, direktor ogranka Prijepolje.

Istovremeno smenjeni su i na niže pozicije prebačeni Slobodan Petrović, referent pregleda i spojeva ED Centar Beograd, kao i Rade Mirović, samostalni referent pregleda i spojeva ED Banovo Brdo, Siniša Porodinčević, referent pregleda i spojeva i Ivan Marković, takođe iz ED Banovo Brdo. Takođe smenjeni su i na niže radne pozicije prebačeni Dušan Anđelković, koordinator ODS Niš, Dragan Đorić, šef Službe za planiranje i investicije i Igor Todorović, direktor Sektora za planiranje i investicije u Nišu, Vladica Aleksić, direktor odseka za tehničke usluge Vranje, Dragan Đokić, vodeći stručni saradnik za podršku tržištu i smanjenje gubitaka u Loznici i Milan Škipina iz odseka za tehničke usluge Zrenjanin.

"U EPS-u neće biti zaštićenih i svi odgovorni za propuste biće kažnjeni. EPS će nastaviti da unapređenjem poslovanja i investicijama u razvoj infrastrukture doprinosi jačanju ekonomije Srbije i boljem standardu svih građana", rekao je Grčić.

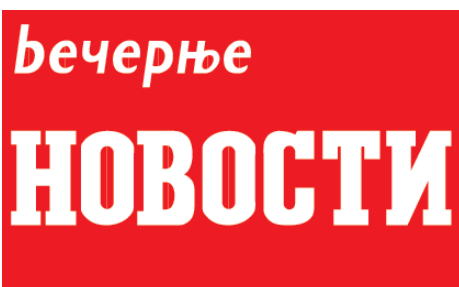
Zbog problema sa snabdevanjem u Kotežu i Krnjači Nadzornom odboru je predloženo da bude smenjen Srđan Jeftić, direktor Elektrodistribucije Krnjača, dok su smenjeni i na niže pozicije prebačeni Nebojša Radovanović, direktor Tehničkog centra Krnjača, Aleksandar Sknepnek, šef službe u odseku Kalemegdan, Boris Petrović, šef službe, Jordan Kaličanin, pravnik i Nebojša Radovanović, glavni inženjer u Sektoru za planiranje i investicije Kalemegdan.

Snabdevanje električnom energijom u beogradskim naseljima Kotež i Krnjača u nedelju je u potpunosti stabilizovano. Zbog nezakonitog pokušaja priključenja na elektromrežu nelegalno izgrađenog objekta koji nema uslove za priključenje, tokom vikenda je dolazilo do prekida snabdevanja električnom energijom, u više navrata. Ekipe lokalne distribucije su sva tri dana izlazile na teren i otklanjale kvarove na većem broju lokacija što je dodatno bilo otežano ranijom nelegalnom gradnjom objekata.

"Čim smo saznali za problem, preduzete su hitne mere da se reši i odmah u nedelju je obezbeđeno stabilno snabdevanje električnom energijom sa stanovnike Koteža i Krnjače. Odgovorni za propust koji su zaposleni u Elektroprivredi Srbije i Operatoru distributivnog sistema EPS Distribucija kažnjeni su smenom. Sprovedemo detaljnu unutrašnju istragu i na osnovu tih rezultata pokrenuti i sve eventualne postupke da krivci budu kažnjeni i u skladu sa zakonom", rekao je Grčić.

EPS i ODS EPS Distribucija imaju odličnu saradnju sa Gradom Beogradom koja je dodatno ojačana u oblasti rešavanja problema sa nelegalnom gradnjom. To je omogućeno i nedavnim izmenama propisa da samo ozakonjen objekat može biti priključen na elektromrežu, a ne objekti za koje postoji potvrda da su u postupku legalizacije.

"Otišli smo i korak dalje i u skladu sa dogovorom sa Gradom Beogradom svaka potvrda koju dobiju EPS i ODS odmah se prosleđuje Gradu Beogradu na proveru u Sekretarijatu za urbanizam da li je zaista završen proces ozakonjenja. Ovo je još jedan dodatni korak kako ćemo ubuduće da sprečimo priključenje nelegalno izgrađenih objekata koji ugrožavaju stabilnost elektroenergetskog sistema", rekao je Grčić.

SRBIJA DOBIJA JOŠ JEDAN REGISTAR: Popis gazda 2019.

Čekaju se podzakonski akti za registar. Cilj borba protiv pranja novca

OD NOVE godine Srbija će dobiti još jedan registar - stvarnih vlasnika kompanija. Zakon koji predviđa njegovo formiranje stupio je na snagu pre pet meseci. Kako će, međutim izgledati nije do tačina precizirano. Vodiće ga Agencija za privredne registre, ali se još čekaju podzakonski akti neophodni za njegovo uspostavljanje. U Ministarstvu privrede uveravaju da će i oni biti gotovi do kraja godine.

Cilj novog registra je borba protiv pranja novca i finansiranja terorizma. Iza svake firme, zadruga, stranih predstavništava, fondacija, zadužbina i ustanova, mora da stoji ime vlasnika najmanje 25 odsto vrednosti.

- Ko u nameri da prikrije stvarnog vlasnika registrovanog subjekta, u Centralnu evidenciju ne upiše prave već neistinite podatke, promeni ili izbriše valjane informacije, kazniće se kaznom zatvora od tri meseca do pet godina - predviđa zakon. - Novčanom kaznom od 500.000 do dva miliona dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako ne evidentira podatke o stvarnom vlasniku u propisanom roku.

Rok za preduzeća da odrede stvarnog vlasnika istekao je 8. jula, mesec dana po stupanju na snagu zakona. Prema podacima APR od pre nekoliko meseci, obavezu upisa će imati 172.000 registrovanih subjekata. Među njima je i 28.168 preduzeća čiji su vlasnici, ili suvlasnici, strane firme ili pojedinci.

CENTRALNA EVIDENCIJA

ZAKON predviđa da Agencija za privredne registre uspostavi Centralnu evidenciju, najkasnije do 31. decembra. Ovlašćeno lice dužno je da najkasnije do 31. januara 2019. godine evidentira neophodne podatke za sve firme osnovane do kraja ove godine.

Za balansiranu ishranu odgovorni i proizvođači i potrošači

Među prioritarnim oblastima za akciju je i "unapređenje saradnje sa proizvođačima hrane u cilju proizvodnje zdravijih proizvoda - uvođenje mehanizma za smanjenje sadržaja soli i šećera

KOLIKO je važno pravilno čitanje i razumevanje nutritivnih deklaracija na prehrambenim proizvodima, naročito u prevenciji gojaznosti, bila je tema druge po redu edukativne radionice u okviru nacionalne kampanje "Teži ravnoteži". Nju su, nedavno, organizovali Ministarstvo zdravlja i

Privredna komora Srbije - Udruženje za prehrambenu industriju.

Navođenje nutritivnih i zdravstvenih izjava u Srbiji je propisano zakonom, odnosno stupanjem na snagu Pravilnika o deklarisanju, označavanju i reklamiranju hrane sredinom 2018. godine.

Nutritivna deklaracija uključuje podatke o energetskej vrednosti prehrambenog proizvoda, količini masti, zasićenih masnih kiselina, ugljenih hidrata, šećera, proteina i soli. Ovakvim jasnim i preciznim informacijama o unosu hranljivih materija, nutritivne deklaracije znatno olakšavaju planiranje pravilne ishrane i mogu pomoći u lečenju i prevenciji gojaznosti - istakla je dr Budimka Novaković, profesor Medicinskog fakulteta, Univerziteta u Novom Sadu.

Bez obzira na to koliko nutritivno bogat proizvod proizveli, prihvatanje od strane potrošača ostaje imperativ, jer sva istraživanja ponašanja potrošača pokazuju da je ukus jedan od glavnih razloga za prihvatanje i dalje konzumiranje proizvoda.

- Zbog toga svim procesima reformulacije pristupamo vrlo odgovorno, ne praveći kompromise kada je u pitanju bezbednost hrane, i uz visok stepen očuvanja i poboljšanja ukusa - istakla je Dragana Stikić, predstavnik Udruženja za prehrambenu industriju Privredne komore Srbije u radnoj grupi za kvalitet, deklarisanje i označavanje hrane u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Srbije, koja je pripremala novi pravilnik o deklarisanju. - Odgovornost naše industrije i dalje ostaje da blisko saradujemo sa vladinim institucijama, javno-zdravstvenim organizacijama, industrijom i raznim društvenim organizacijama, kako bismo se suočili sa izazovima javnog zdravstva koji se najbolje rešavaju kroz zajedničke napore.

Društveno-odgovorne kompanije - "Bambi", "Koka-Kola", Dr Oetker, "MARBO produkt", "Mars" i "Nestle", članice Udruženja za prehrambenu industriju PKS, prepoznale su značaj kampanje "Teži ravnoteži" i pružile podršku u daljem sistemskom rešavanju problema gojaznosti i radu na prevenciji ovog izazova modernog društva - udružile svoje resurse i znanje sa ciljem da podrže Nacionalni program za prevenciju gojaznosti kod dece i odraslih Ministarstva zdravlja.

Kako se navodi u Nacionalnom programu, među prioriternim oblastima za akciju je i "unapređenje saradnje sa proizvođačima hrane u cilju proizvodnje zdravijih proizvoda - razvoj akcionih planova za uvođenje mehanizma za smanjenje sadržaja soli i šećera, ograničenje sadržaja zasićenih masti i eliminaciju transmasti u proizvodima lokalnih proizvođača, kao i sertifikacija hrane u slučaju potrebe".

Snežana Pantić Aksentijević, rukovodilac Grupe za javno zdravlje Ministarstva zdravlja Republike Srbije, naglasila je da je jedna od aktivnosti Programa za prevenciju gojaznosti kod dece i odraslih i označavanje i deklarisanje hrane, koji se ovom temom bavi u delu promocije pravilne ishrane tokom života.

Već niz godina sve udružene kompanije sprovode različite aktivnosti koje u potpunosti slede akcije predviđene Nacionalnim programom. Sam program sledi smernice Svetske zdravstvene organizacije, koje su se udružene kompanije već obavezale da prate.

-Kampanja "Teži ravnoteži" je nastavak ove priče, čiji cilj jeste da pokrene pozitivne promene u stilu života građana i ukaže na važnost pronalaženja balansa u svim segmentima života, a naša uloga kao društveno odgovornih kompanija jeste da nastavimo da sprovodimo svoje aktivnosti sa ovim ciljem, kao i da udruženi delujemo kroz različite zajedničke aktivnosti, kao što je edukacija i povećanje svesti potrošača da vode zdraviji život - ističu u ovim kompanijama.

Osim na prevenciju gojaznosti, aktivnosti kompanija direktno utiču na smanjenje hroničnih nezaraznih bolesti u koje spadaju kardiovaskularne bolesti, dijabetes, od kojih su neke, osim sa unosom šećera i kalorija, direktno povezane sa unosom soli i nekih drugih nutrijenata.

Nutritivno deklarisanje je jedan od načina da se potrošačima pomogne u donošenju boljeg informisanja o njihovoj ishrani. Između ostalog, nutritivno deklarisanje je zakonska obaveza počev od juna ove godine. A, sve udružene kompanije već niz godina na svojim proizvodima pružaju ovu informaciju.

Sve kompanije udružene oko kampanje "Teži ravnoteži" slede preporuke SZO za unos šećera, koje kažu da unos slobodnih šećera kod dece i odraslih ne bi trebalo da prekorači 10 odsto ukupnog dnevnog energetskog unosa i shodno tome su se obavezale da će kontinuirano smanjivati sadržaj šećera u svojim proizvodima.

omogućavaju postepeno smanjenje sadržaja natrijuma u hrani i piću, da bi se istovremeno zadržao ukus koji potrošači preferiraju.

Takođe, slede i preporuke za unos soli, prema kojima potrošači treba da ograniče njen dnevni unos. Cilj koji je SZO postavila do 2025. godine je maksimalno pet grama soli (2g Na) po osobi dnevno. Shodno tome, kompanije se takođe obavezuju da će kontinuirano smanjivati sadržaj soli, kako bi pomogle potrošačima da ostvare taj cilj. Razvijaju se napredna rešenja koja

SZO u svojim preporukama savetuje i maksimalan unos zasićenih masti - po njima, samo 10 odsto kalorija u ishrani treba da dolazi iz zasićenih masti. Stoga se kompanije obavezuju da kontinuirano smanjuju sadržaj zasićenih masti u proizvodima. Neophodno je i maksimalno smanjiti unos trans-masnih kiselina, naročito onih koje potiču iz parcijalno hidrogenizovanih ulja. Obaveza proizvođača je da eliminišu transmasne kiseline poreklom iz parcijalno hidrogenizovanih ulja, i većina kompanija je usvom asortimanu uspeła da postigne ovaj cilj do 2018 godine.

Kada je reč o voću i povrću, Svetska zdravstvena organizacija preporučuje pet porcija dnevno.

Veličine porcija nisu standardizovane i mogu se razlikovati u zavisnosti od brenda, proizvoda ili proizvođača. To je količina hrane za koju se očekuje da prosečna odrasla osoba konzumira i koja kao takva doprinosi njegovoj ukupnoj ishrani. Na nivou Evrope, nekoliko industrijskih udruženja razvilo je standardne veličine porcija za pružanje doslednih informacija, osiguravajući da se određena hrana ili piće obeleže istom veličinom porcije, bez obzira na brend.

Proizvođači supe preporučuju porciju supe od 250 mililitara, Evropska asocijacija za industriju bezalkoholnih pića takođe je postavila referentnu veličinu porcije od 250 mililitara, dok su se evropski proizvođači žitarica za doručak složili za veličinu porcije od 30 do 45 grama za različite vrste žitarica. Konditorska industrija može ograničiti porcije za jedan obrok na 250 kcal ili manje.

Veličina porcije u gramima ili mililitrima često je dopunjena razumljivim potrošačkim terminima, ako na primer: polovina pakovanja, tri keksa, dve kocke čokolade, jedna čaša, supena kašika i slično.

Navođenje nutritivnih i zdravstvenih izjava je propisano Zakonom, u Srbiji je ovaj propis na snazi od jula 2018. godine. Neophodno je da nutritivne i zdravstvene izjave na proizvodima budu zasnovane na naučnim činjenicama i da predstavljaju proizvod tačno i iskreno.

PODACI NA 100 G/100 ML

ZAKONSKA obaveza je navođenje nutritivnih podataka na 100 g/100 ml - sve udružene kompanije pružaju informaciju i na porciju, kao i procenat referentnog unosa.

Dopunsko navođenje ponovljenih informacija na prednjoj strani pakovanja kao jedan od načina da potrošač napravi informisan, izbalansiran i svestan izbor - dobra volja svakog proizvođača da dodatno na prednjoj strani pakovanja napiše u obliku vrlo jasne tablice unos nutrijenata od javno zdravstvenog interesa (šećer, masti, zasićene masti, so i ukupna energetska vrednost), kako bi svaki potrošač vrlo brzo mogao da prepozna koliko porcija tog proizvoda koji kupuje doprinosi njegovom ukupnom unosu navedenih nutrijenata. Neki od proizvođača odlučili su da idu i korak dalje, pa su te vrednosti označili u bojama semafora (zeleno, žuto, crveno), kako bi se odmah prepoznalo šta taj proizvod donosi organizmu i ukupnoj prehrani.

REKLAME NISU ZA DECU

EU Pledge (iz decembra 2009) je dobrovoljna inicijativa vodećih kompanija za proizvodnju hrane i pića da promene način reklamiranja prema deci. Ovo je odgovor prehrambene industrije da koristi komercijalnu komunikaciju kao podršku roditeljima u odabiru pravilne ishrane i zdravog načina života za svoju decu.

Standardi za reklamiranje su stroži, kako bi se osigurala zaštita dece, promovisao zdrav način života i podržali roditelji u svojoj ulozi.

* Nema reklamiranja hrane i pića prema deci mlađoj od 12 godina na TV, u štampanim medijima i na internetu, osim za proizvode koji ispunjavaju zajedničke nutritivne kriterijume (naučno utemeljeni, ispitani i prihvaćeni od strane eksperata koji nisu iz industrije, nevladinih organizacija i EK) ili bez ikakvog reklamiranja prema deci ispod 12 godina.

* Nema komercijalne komunikacije u osnovnim školama, osim gde je to zahtevano od školske administracije u edukativne svrhe.

Neke kompanije idu i dalje i postavljaju interne korporativne standarde koji su stroži od onih koje je definisao EU Pledge. Poboljšanje ishrane dece je zajednički napor i nastavićemo da radimo sa drugima kako bismo obezbedili unakrsni industrijski pristup odgovornom reklamiranju hrane i pića prema deci.

Porodica baci u đubre hranu vrednu 80.000

Čak 250.000 tona namirnica godišnje, prema nekim računicama, završi na otpadima u Srbiji. I trgovinski lanci proizvode uglavnom bacaju, umesto da maksimalno snize cene ili da ih poklone

BACAMO tone hrane svake godine, ali pojeftinjenja idu na - kašičicu. Čak i kada im rok upotrebe ističe, namirnice se nude po cenama nižim od 30, veoma retko do 50 odsto, pa velike količine završe na

deponijama. Praksa trgovaca sa zapada Evrope da se roba kojoj se približava datum isteka ponudi kupcima uz sniženje od 80 i 90 odsto, ili čak pokloni, nije se baš dopala srpskim trgovcima.

I Evropa godišnje baci mnogo hrane, tačnije 80 miliona tona, iako čak 20 odsto njenog stanovništva živi na ivici siromaštva. Koliko namirnica u Srbiji završi na otpadima, nema preciznijih podataka, ali se procenjuje da svaki građanin tokom 12 meseci odbaci 35 kilograma hrane. Na nivou države to je oko 250.000 tona, a trećina potiče iz domaćinstava. Prema nekim računicama, svaki građanin Srbije u otpad "stavi" hranu vrednu oko

20.000 dinara, pa tako četvoročlana porodica godišnje u đubre pošalje oko 80.000 dinara.

Najviše bačenih prehrambenih proizvoda potiče iz domaćinstava, ali dobar deo trgovinskog asortimana takođe završi na deponijama.

- To mi stvarno nije jasno - kaže Mirjana S., Beograđanka. - Na dan kada ističe rok, keks mi nude jeftinije za 30 odsto. Još me upozorava trgovac da bi trebalo da ga pojedem za dan-dva, jer mu je datum istekao. Sutra ga ne mogu prodavati, po zakonu. Zašto mu nisu spustili cenu za 80 odsto? Kao da će ga pre baciti, nego mu spustiti cenu.

Trgovci ne misle baš tako. Potvrđuju da dobar deo hrane završi na smetlištima, ali ne njihovom voljom. Tvrdi da po zakonu, sve namirnice kojima je datum trajanja istekao moraju da se unište.

- To bi trebalo da urade licencirane firme - kažu prodavci. - Postoje licencirane firme za uništavanje robe životinjskog, ali ne i za biljnog porekla. Drugi problem je taj što trgovci uopšte nisu stimulisani da robu daju u humanitarne svrhe, jer nismo oslobođeni poreza. Uništenje hrane bi za trgovce trebalo da bude toliko povoljno, da bi to bila najisplativija opcija. Mnoga hrana se ne stavlja na akcije, jer je sa proizvođačima dogovoren povraćaj robe. Ne smemo ni da se dogovaramo sa proizvođačima oko cene, jer se to tretira kao narušavanje pravila konkurencije.

Kako dodaju trgovci, problem u velikim sistemima jeste i gubljenje vremena u komunikaciji na liniji prodavnica, komercijala i nazad. Dok poslovođa pošalje zahtev, pa komercijala odluči, kako tvrde, prođe vreme.

- Svaki veći trgovinski sistem danas zna tačno kada mu se proda svaka bananica - kaže Petar Bogosavljević, predsednik Pokreta potrošača Srbije. - Trgovac u sistemu ima precizne podatke o stanju i isteku roka upotrebe. Nema potrebe da se dopisuju komercijala i poslovođe. Jednostavno, naši trgovci zarađuju više nego njihove kolege na zapadu, oni su na određenoj robi već zaradili u početku prodaje, pa sve što kasnije izvuku je čist čar.

Bogosavljević smatra da bi država trebalo sistemski da reši taj problem, po ugledu na razvijene zemlje sveta.

- Setićete se kada je nekoliko stotina torti, sa isteklim rokom upotrebe, koje su navodno bačene na deponiju, kasnije završile u maloprodaji - priča Bogosavljević. - A kako se sve vrti oko profita, onda bi tu trebalo i udariti. Mislim da bi uništavanje takve robe trebalo da bude toliko skupo, da im se ne isplati, pa bi sve učinili da robu prodaju pre toga. A ako je bace, trebalo bi ih debelo kazniti.

POMOĆ SOCIJALNO UGROŽENIMA

SRPSKA "Banka hrane" je ove godine iz donacija prikupila namirnice u vrednosti od milion evra.

- Trenutno imamo dva velika stalna donatora - kaže Radmila Ivetić, predsednica Udruženja "Banka hrane. - Trgovinska kuća "Delez" svakog meseca donira oko 115 tona voća i povrća, koje direktno u marketima preuzima 70 udruženja za socijalno ugrožene građane. "Kentaki fraj čiken" donira oko 700 kilograma zamrznute piletine. Kada bi se uključili i drugi trgovci, mogli bismo da podelimo mnogo više hrane. Mislim i da bi pomoglo oslobađanje donatora od poreza za humanitarna davanja.

Srbija privlačna za preduzetnike iz Italije

U Beogradu je održana Generalna skupština Udruženja italijanskih industrijalaca-Konfindustrija Srbija, gde je dodeljena i Konfindustrija nagrada za inovaciju kompaniji "PE TE DIZAJN".

Razmena Srbije i Italije je u stalnom porastu i do kraja godine mogla bi da dostigne rekordni rezultat od četiri milijarde evra.

Italija nastavlja sa još ambicioznijim programima ulaganja i reinvestiranja u srpsku privredu, rekao je italijanski ambasador u Beogradu Karlo Lo Kašo.

"Ekonomski i trgovinski odnosi između Italije i Srbije su odlični i među glavnim smo partnerima. U stalnom je porastu i izvoz i uvoz. Više kupujemo od Srbije nego što izvozimo. Kada je reč o investicijama krećemo se između dve i po do tri milijarde evra i to je u stalnom je porastu", napominje ambasador Italije.

Direktorka konfederacije italijanske industrije u Srbiji Irena Brajović kaže da je konfederacija u Srbiji više od šest godina i da ima više od 150 kompanija koje su prisutne brojnim investicijama u Srbiji u različitim sektorima.

"Ukupno je to 30.000 radnih mesta. To je metalski sektor, IT sektor, tako da smo ponosni da su kompanije koje su došle izabrale Srbiju kao platformu za ono što su inovacije i razvoj", dodaje Brajovićeva.